

Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Kırallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında münakit Dostluk ve İş Birliği Anlaşmasına ek Anlaşmanın tasdikına dair kanun lâyihası ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/737)

T. C.

Başvekkâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı 71/2589, 6/103

13 . I 1954

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Kırallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında münakit 28 Şubat 1953 tarihli Dostluk ve İş Birliği Anlaşmasına ek Anlaşmanın tasdikına dair olup Dışişleri Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25 . XII . 1953 tarihinde Yüksek Melise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında 28 Şubat 1953 tarihinde Ankara'da imzalanan «Dostluk ve İşbirliği Andlaşması» ile üç Devlet arasında derpiş edilen sıkı işbirliğinin sistemli bir şekilde inkişaf etmesi için bu işle Üçlü bir Daimî Sekreterlik Müessesesinin tanzifi, mezkûr Andlaşmanın 1 nci maddesi mucibince, geçen Temmuzda Atina'da vukubulan Âkid Taraflar Dışişleri Vekilleri Konferansında kararlaştırılmıştı.

Bu karar ciddi bir ihtiyacın ifadesidir. Filhakika, sözü geçen Ankara Andlaşmasının, başta askerî olmak üzere memleketlerin emniyet, refah ve tealisi ile alakalı olabilecek bileümle mevzular hakkında müsterek mesai sarfı ve işbirliği yapılması derpiş edilmiş bulunmaktadır. Böyle geniş bir sahada imkânların tesbiti, çarelerin bulunması ve tecrübelerin ışığı altında ittihazı gereken mükemmelleştirmeye mâruf tedbirlerin derpişinin her üç Âkid Tarafın gerekli mümessillerini cemenen bir hususi teşekküle tevdi bir zaruret teşkil etmektedir. Nitekim, mümasil hallerde aynı usule müracaat hemen hemen bir milletlerarası teamül haline girmiş bulunmaktadır.

Böyle bir teşekkülün kurulması, hem üç Âkid Devletin samimî arzu ve kanaatine uygun şekilde Ankara Andlaşmasının matlup inkişafına mazhar olmasının temini uğrunda salim neticeler verecek hem de bu Andlaşmanın hayatîyetinin ve daima inkişaf halinde bulunduğunun güzel bir yeni delili değerini haiz olacaktır.

Yukardaki mülâhaza ve müşahedelere binaen, 7 Kasım 1953 tarihinde Belgrat'ta, Ankara Andlaşmasına taraf olan üç Devletin gereği veçhile yetkilendirilmiş temsilcileri tarafından, metni ilşikte takdim kılınan ve «Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Kırallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında münakit 28 Şubat 1953 tarihli Andlaşmaya ek Anlaşma» adını taşıyan vesika imzalanmıştır. «Türkiye Cumhuriyeti namına Anlaşmayı imzalayan Belgrat Büyükelçi-

mizin bu husustaki salâhiyeti Vekiller Heyetinin 27 Ekim 1953 tarihli ve 1698 sayılı Kararnamesine müstenittir.»

İlişik Anlaşmanın tetkikından da görüleceği veçhile Ankara Andlaşmasını imzalıyan üç Devlet arasında bir «Daimî Sekreterlik» tesis olunmuştur.

Bu makam, yüksek idare uzvunu teşkil edecek olan ve her Âkîd Devletin büyükelçi veya orta-elçi payesinde birer temsilcisiyle bunların birer muavininden müteşekkil bir «sekreterlik komitesi» ile bu komitenin idaresi altında ve bir «büro şefinin» mesuliyeti tahtında, teknik icra uzvu olarak çalışmakla vazifelî bir «daimî büro» dan terekübetmektedir.

Daimî Sekreterliğin, Anlaşmanın 2 nci maddesinde dört fıkra halinde sayılan vazifelerini : Ankara Andlaşmasının tatbıkı ve inkişafı emrinde, Âkîd Taraflar Hükümetlerini daimî surette irşat ve ikaz ve üçlü iş birliğinin icabata en uygun ve seri şekilde yürütülmesi için gereken yolları aramak, bulmak ve Hükümetlere teklif etmek ve nihayet işlerin teknik cephesinde de müşterek bir hazırlık merkezi rolünü oynamak şeklinde hulâsa eylemek mümkündür.

Anlaşmada, Daimî Sekreterlik seyyar bir makam olarak derpiş edilmiştir. Filhakika Daimî Sekreterlik, münavebe ile vukuu takarrür etmiş olan Dışişleri Vekilleri Konferansının toplanma sırası hangi Âkîd Devletin ülkesine isabet ediyorsa, faaliyetini oraya nakledecektir. Bu suretle Daimî Sekreterlik sıra ile her üç Âkîd Devletin ülkesinde faaliyette bulunacaktır.

Daimî Sekreterlikteki Devlet mümessilleriyle bu müessesede vazifelendirilecek, diplomatik hüviyeti haiz bilcümle memurlar, mümasil derece ve vaziyetteki sefaret memurlarının Milletlerarası kaideler mucibince istifade ettikleri bilcümle siyasi imtiyaz ve muafiyetleri haiz olacakları gibi, Daimî Sekreterliğin bürolarına, arşivlerine ve muhaberatına da keza bilcümle siyasi imtiyaz ve muafiyetler müemmen bulunacaktır.

Daimî Sekreterliğin masrafları ve işleyiş tarzı hakkında ilişik Anlaşmada umumi mahiyette hükümler vaz'ı ile iktifa olunmuştur. Filhakika bu neviden Milletlerarası teşkilâtlarda edinilen tecrübeler bu hususların tatbikattan istihraç olunan neticelere göre yavaş yavaş tesbit edilip ayarlanmasının en muvafık usul olduğunu göstermiştir.

Anlaşma, her üç Âkîd Tarafça tasdik edilip en son tasdikın ,bu muameleyi ikmal eden Devletçe diğer ikisine tebliğinden itibaren yürürlüğe girecektir ve ekini teşkil ettiği Ankara Andlaşması meriyette bulunduğu müddetçe yürürlükte kalacaktır.

Kıymetli bir akılselim ve realizm eseri olan 28 Şubat 1953 tarihli Ankara Andlaşmasının, şayanı dikkat ve yalnız üç Âkîd Devletin değil, bütün sulhsever devletler camiasının menfaatine olarak kısa zamanda kaydettiği inkişafların ve gösterdiği hayatiyetin tabii bir neticesi ve ilerisi için bu inkişafların ve hayatiyetin hâdimi olacak olan Daimî Sekreterliğin teessüsüne mütaallik ilişik anlaşmanın ,buna mütaallik yine ilişik kanun lâyihasının kabulü suretiyle tasdikı Büyük Millet Meclisinin yüksek takdirine arz olunur.

Dışışleri Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Dışışleri Komisyonu

Esas No : 1/737

Karar No : 22

2 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Kralı-
lığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriye-
ti arasında münakit Dostluk ve İş Birliği And-
laşmasına Ek Anlaşmanın tasdikına dair ka-
nun lâyihası, Dışışleri Vekâleti temsilcileri ha-
zır oldukları halde incelendi.

Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasın-
da 28 Şubat 1953 tarihinde Ankara'da «Dost-
luk ve İş Birliği Andlaşması» imzalanmıştı.
Temmuz 1953 te Âkîd Taraflar Dışışleri Vekil-
leri Konferansı toplanarak üç devlet arasın-
daki sıkı iş birliğini sistemli bir şekilde in-
kişaf ettirmek için Üçlü bir Daimî Sekreterlik
Müessesesinin kurulmasına karar vermişti.

Filhakika, Ankara Andlaşmasının gayesi
başta askerî olmak üzere memleketlerin emni-
yet, refah ve tealisi ile alâkalı olabilecek bil-
cümle mevzular hakkında müşterek çalışma ve
iş birliğini temin etmektir. Bunu tahakkuk et-
tirmek ancak böyle bir teşekkülün kurulmasıy-
le mümkün olabilecektir.

Daimî Sekreterlik makamı, her Âkîd Dev-
letin büyükelçi veya ontaelçi payesinde birer
temsileisiyle bunların birer muavininden mü-
teşekkil bir «Sekreterlik Komitesi» ile bu Ko-
mitenin idaresi altında ve bir «Büro Şefinin»
mesuliyeti tahtında, teknik iera uzvu olarak
çalışmakla vazifeli bir «Daimî Büro» dan te-
rekkübetmektedir.

Daimî Sekreterliğin vazifeleri esas itiba-
riyle Âkîd Taraflar Hükümetlerini daimî su-
rette irşat ve ikaz ve Üçlü İş Birliğinin icap-
lara en uygun ve seri şekilde yürütülmesi için

gereken yolları aramak, bulmak ve Hükümet-
lere teklif etmek, ve nihayet işlerin teknik cep-
hesinde de müşterek bir hazırlık cephesi ro-
lünü oynamaktan ibarettir.

Daimî Sekreterlik seyyar bir makam ola-
rak düşünülmüştür. Bu suretle bu makam sı-
ra ile her üç Âkîd Devletin ülkesinde faaliyet-
te bulunacaktır.

Yalnız üç Âkîd Devletin değil bütün ba-
rışsever devletler camiasının menfaatine ola-
rak kısa zamanda büyük inkişaf kaydeden
«Dostluk ve İş Birliği Andlaşmasına» ek bu ka-
nun tasarısı komisyonumuzca menfaatlerimi-
ze uygun görüldüğünden ekseriyetle kabul edil-
miştir.

Umumi Heyetin yüksek tasvibine arzedit-
mek üzere saygı ile Reisliğe sunulur.

Dışışleri Komisyonu Reisi Bu Rapor Sözcüsü

Samsun

Firuz Kesim

Ankara

Muhalifim.

S. M. Arsal

Balıkesir

E. Güreli

İstanbul

N. Tlabar

İzmir

S. Giz

Muğla

N. Nadi

İmzada bulunamadı

Denizli

A. Çobanoğlu

Balıkesir

E. Budakoğlu

İmzada bulunamadı

Hatay

A. Melek

İzmir

C. Baban

İmzada bulunamadı

Manisa

A. Karaosmanoğlu

Trabzon

Hasan Saka

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Krallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında münakit 28 Şubat 1953 tarihli Dostluk ve İş Birliği Anlaşmasına ek Anlaşmanın tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — «Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Krallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında Ankara'da 28 Şubat 1953 tarihinde imzalanan Dostluk ve İş Birliği Anlaşmasına ek Anlaşma» adıyla 7 Kasım 1953 tarihinde Belgrad'ta imzalanan Anlaşma tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	
Devlet Vekili	Adalet Vekili
<i>C. Yardımcı</i>	<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>
Millî Savunma Vekili	İçişleri Vekili
<i>K. Yılmaz</i>	<i>E. Menderes</i>
Dışişleri Vekili	Maliye Vekili
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Vekili	Bayındırlık Vekili
<i>R. S. Burçak</i>	<i>K. Zeytinoğlu</i>
Eko. ve Ticaret Vekili	Sa. ve So. Y. Vekili
<i>F. Çelikbaş</i>	<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
G. ve Tekel Vekili	Tarım Vekili
<i>E. Kalafat</i>	<i>N. Ökmen</i>
Ulaştırma Vekili	Çalışma Vekili
<i>Y. Üresin</i>	<i>H. Erkmen</i>
İşletmeler Vekili	
<i>S. Yırcalı</i>	

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE YUNANİSTAN KIRALLIĞI VE YUGOSLAVYA FEDERATİF HALK CUMHURİYETİ ARASINDA ANKARA'DA 28 ŞUBAT 1953 TARİHİNDE İMZALANAN DOSTLUK VE İŞ BİRLİĞİ ANDLAŞMASINA EK ANLAŞMA

Âkîd Taraflar,

28 Şubat 1953 tarihinde Ankara'da Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Kırallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında imzalanmış bulunan Dostluk ve İş Birliği Andlaşmasında ifade edilen gayeleri en müessir şekilde gerçekleştirmeye kararlı olarak,

Dışişleri Vekillerinin Konferansı mesaisini kolaylaştırmak arzusu ile,

Mezkûr Andlaşmanın 4 ncü maddesi mucibince ve,

Dışişleri Vekillerinin Atina'da 7-11 Temmuz 1953 tarihlerinde vukubulan Konferansında alınan kararı tatbik maksadiyle aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır.

Madde — 1.

Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Kırallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında 28 Şubat 1953 tarihinde Ankara'da imzalanan ve aşağıda Ankara Andlaşması ismiyle anılan Dostluk ve İş Birliği Andlaşmasının gayelerini en müessir şekilde gerçekleştirmek ve her sahada iş birliğini devam ve inkişaf ettirmek için, Ankara Andlaşmasını imzalayan memleketler arasında bir Daimî Sekreterlik tesis edilmiştir.

Madde — 2.

Daimî Sekreterliğin vazifeleri şunlardır :

a) Ankara Andlaşmasının 1 nci maddesinde derpiş edilen Dışişleri Vekilleri Konferanslarını hazırlamak,

b) Ankara Andlaşması âzası memleketler arasında siyasi, askerî, kültürel, iktisadi ve teknik iş birliği çerçevesine giren bilcümle meseleleri tetkik ve bunlar hususunda hükümetlerin dikkat nazarını celbetmek,

c) Ankara Andlaşması Âzası Hükümetlere tâvsiyelerde bulunmak üzere, mukavelename ve andlaşmalar akdi ve muhtelif meseleler hakkında müşterek bir siyaset ittihazı gibi hususlar da dâhil olmak üzere, Ankara Andlaşmasının gayelerinin tahakkuku için gerekli tedbirleri tetkik etmek ve araştırmak.

d) Ankara Andlaşmasının 4 ncü maddesinde ifade olunan gayelerin gerçekleşmesi için lüzumlu göreceği hallerde muayyen zamanlarda konferanslar toplanmasını, daimî ve geçici komisyonlar ve başka uzuvlar teşkilini mezkûr Andlaşma Âzası Hükümetlere teklif etmek.

Madde — 3.

Daimî Sekreterlik :

a) Ankara Andlaşması Âzası memleketlerden her birinin büyükelçi veya ortaelçi rütbesinde birer siyasi temsilcisinden, ve muhtemelen her biri için birer muavinden müteşekkil bir sekreterlik komitesi ile

b) Sekreterliğin teknik icra organı olmak üzere bir daimî bürodan terekübeder.

Madde — 4.

Daimî Sekreterlik Komitesi, kararlarını, ancak bütün âzasının veya bunların muavinlerinin huzuru ile ve ittifakla alır.

Madde — 5.

Daimî Sekreterlik Komitesinin Başkanı, muayyen müddet zarfında Sekreterliğin ülkesinde faaliyette bulunduğu Devletin temsilcisidir.

Madde — 6.

Daimî Sekreterliğin merkezi yukarıda zikredilen Dışişleri Vekilleri Konferansının münavebe sırasına göre toplanacağı memlekette kâin olacaktır.

Madde — 7.

Devletlerin temsilcileri, bunların muavinleri ile maiyetlerinde vazifeli diplomatik sıfatı haiz zevat, vazife gördükleri memlekette, kendilerinininkine tekabül eden rütbeyi haiz olup orada bulunan diğer diplomatik temsilcilerin veya o memlekette bulunan misyonların diplomatik sıfatı haiz erkânının istifade ettikleri bileünle diplomatik muafiyet ve imtiyazları haizdirler.

Bu temsilciliklerin büroları, kuryeleri, arşivleri ve muhaberatı diplomatik misyonlara tanınan muafiyet ve imtiyazları haizdir.

Madde — 8.

Daimî Sekreterlik Bürosu, bir Büro Şefiyle lüzumlu adedde vazifelilerden terekübeder.

Büro Şefi, Daimî Sekreterlik Komitesi tarafından bir yıl için tâyin edilir.

Vazifelilerin mütebakisi, Büro Şefi tarafından ve işbu Andlaşmanın 4 ncü maddesindeki prensiplere uygun olarak Daimî Sekreterlik Komitesinin tasvibi ile tâyin edilir.

Madde — 9.

Âkîd Taraflardan her biri, temsilcisiyle muavininin ve Sekreterlik nezdindeki temsilciliğinde çalışanların bütün masraflarını deruhde eder.

Büro masraflarıyla diğer müşterek masraflar Âkîd Taraflarca mütesaviyen deruhde edilir.

Daimî Sekreterlik Komitesi, Büronun masraflarının karşılanması için, Âkîd Taraflarca ödenmek üzere tahminî esaslara istinaden her sene götürü bir meblâğ tesbit eder.

Madde — 10.

Sekreterliğin, Büronun, Daimî ve Geçici Komisyonların ve Daimî Sekreterliğin diğer uzuvlarının teşkilâtına ve işlemesine mütaallik teferruatlı hükümler, bizzat Daimî Sekreterlik Komitesi tarafından, Dahilî Nizamnamesine dercedilmek suretiyle tesbit olunacak yahut bu komisyonlar ile diğer uzuvların teşkilâtına, veya müşahhas vazifeler tevcihine mütedair kararlar yoluyla tesbit edilecektir.

Madde — 11.

İşbu Anlaşma Fransızca olarak ve yekdiğerinin aynı üç nüsha halinde tanzim edilmiştir.

Madde — 12.

İşbu Anlaşma Âkîdlerin her biri tarafından kendi teşriî usullerine göre tasdik edilecek; bu tasdik keyfiyeti diğer iki tarafa aynı zamanda tebliğ olunacak ve Anlaşma, son tebliğ tarihinde yürürlüğe girecektir.

İşbu Anlaşma Ankara Andlaşması kadar meriyette kalacaktır.

Belgrart'ta, Yedi Kasım Bin Dokuz Yüz Elli Üç tarihinde tanzim edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti

Namına

A. Aksel

Yunanistan Kırallığı

Namına

Kapetanides

Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti

Namına

Koca Popoviç